

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ: ДОСВІД ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПАНІЇ *TRANSLATEL*

Бондаренко О.С.

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Статтю присвячено питанням проходження виробничої практики студентами перекладацьких відділень. Розкрито комплексну стратегію адаптації студентів до вимог сучасної індустрії перекладу, запропоновано шляхи покращення технологічних і виробничих компетенцій.

Ключові слова: виробнича практика, технологічні перекладацькі компетенції.

The article deals with translation students' internship. The case of students' adaptation to industry demands is described. Efficient methodology aimed at enhancing the quality of technological and industrial competences is suggested.

Keywords: internship, technological translation competences.

Проблеми методології проведення перекладацької практики розглядалися багатьма дослідниками [1; 3]. Студенти перекладацьких відділень вишів України забезпечені відповідними методичними рекомендаціями з проходження практики на виробництві [2; 4].

На жаль, відгуки працедавців – перекладацьких компаній України – щодо професійного рівня студентів, які проходять стажування, не завжди позитивні [5]. Слід відзначити, що лінгвістичні компанії – не єдиний варіант для проведення студентської практики: статистика доводить, що на них припадає лише близько 20–30% від загальної кількості об'єктів. Решта – виробництва, сфера послуг, органи самоврядування тощо.

Мета статті: ознайомитися з досвідом проведення виробничої практики в конкретній перекладацькій компанії.

Цілі:

- 1) описати стратегії проведення перекладацьких практик у компанії Translatel;
- 2) визначити основні проблеми підготовки фахівців за результатами стажувань;
- 3) запропонувати шляхи покращення перекладацьких практик (організаційний і методичний аспекти).

Компанія Translatel протягом більш ніж 18 років надає послуги з локалізації програмного забезпечення та перекладу технічної документації. Діяльність компанії відповідає міжнародним стандартам ISO 9001:2009 та EN 15038:2006, у яких установлено нормативи як щодо якості послуг загалом, так і щодо перекладу зокрема. Робочий процес повністю контролюється за допомогою системи управління перекладами, яка гарантує безпечне зберігання та впорядкованість усієї документації. Безпосередньо для перекладу активно використовуються засоби автоматизованого перекладу SDL Trados Studio, Google Translator Toolkit, Wordfast Pro, SDL Passolo, Idiom, Alchemy Catalyst, MemoQ, Star Transit, Microsoft Localization Studio, Helium, Novell Localisation Workbench, Deja Vu, Across тощо. Готовий переклад перевіряється за допомогою автоматизованих засобів контролю якості на предмет помилок, дотримання термінології, єдності формулювань та інших лінгвістичних аспектів, що дає змогу практично повністю виключити помилки, викликані людським фактором. У нашому розпорядженні – широкий спектр програмних рішень: ApSIC Xbench, QA Distiller, Verifika й інші. У компанії реалізовано довгострокову систему моніторингу професійних компетенцій співробітників на основі системи контролю якості LISA. Системний підхід до покращення підготовки персоналу – запорука якісного проходження студентської практики, а налагоджений цикл виробництва дозволяє не лише визначити недоліки в професійній підготовці уже готових фахівців, але й запропонувати конкретні стратегії покращення компетенцій для майбутніх перекладачів.

Залучення до стажування в компанії передбачає попереднє успішне написання “нульового” тесту (близько 300 слів на загальну тематику), після чого практиканти знайомляться зі стандартами компанії, специфікою предметних галузей, технічними засобами. Це перший етап.

Другий – ознайомлення з лінгвістичною й екстралінгвістичною специфікою довготермінових проєктів. Він передбачає “занурення” в предметну галузь, яке контролюється за допомогою тестування, а паралельно – опанування інструментарію проєктів (автоматизовані системи перекладу тощо). Залучення студентів до виконання довготермінових проєктів є виправданим, оскільки дозволяє застосовувати проєктний підхід, що довів свою ефективність як на виробництві, так і в методиці підготовки перекладачів [7].

На третьому етапі студенти вивчають готові переклади професійних перекладачів обсягом 5000–6000 слів і аналізують використані перекладацькі стратегії.

Четвертий етап передбачає виконання проєкту “з ключем”, яким зазвичай слугує робота, надіслана клієнту та схвалена ним. Після виконання тестового перекладу студенту надається можливість порівняти свій переклад із наявним. На цьому етапі (він триває приблизно 3–5 робочих днів) тести не передбачені, і висновки практикант робить самостійно.

П’ятий етап – власне виконання перекладу. “Ключі” на цьому етапі вже не надаються, оцінка роботи виконується спочатку редактором, а потім менеджером із якості. Обов’язковими на цьому етапі є відгук з градацією помилок, зроблений штатним редактором, і обговорення редактури з менеджером із якості. Особлива увага приділяється спроможності стажиста професійно відстоювати свою позицію як професійного перекладача з посиланням на відповідні джерела інформації. Тривалість такої роботи – 5 тижнів.

Останнім етапом є власне фінальний тест, результати якого оцінюються згідно з міжнародними стандартами якості в перекладацькій галузі. Оцінка, що виставляється, урахує як суто лінгвістичні, так і екстралінгвістичні компетенції практиканта.

Багаторічний досвід роботи з практикантами на посаді директора перекладацької компанії Translatel дає підстави говорити про брак технологічних, пошукових і власне професійних компетенцій майбутніх перекладачів. Приблизно протягом половини часу стажування студенти вчаться працювати з інструментарієм і знайомляться з виробничим процесом. На наш погляд, технологічні компетенції для вишів досі часто є екзотикою. Соціальний проєкт CAT for Grad, зініційований нашою компанією, спрямований саме на заповнення цієї лакуни в професійній підготовці перекладачів [6]. Упродовж 2015–2016 років завдяки участі в проєкті представники понад 13 вишів України змогли безкоштовно отримати інформацію та необхідні навички, пройти сертифікацію та впровадити відповідні курси у своїх університетах. Особливо критичним у засвоєнні специфічних предметних галузей є низький рівень пошукових компетенцій. Необізнаність із повним циклом професійного письмового перекладу може бути ліквідована через запровадження курсів менеджменту та застосування проєктного підходу на заняттях із практики перекладу.

Після завершення навчання перекладачами стають приблизно 30% випускників [5]. Ця цифра корелює з приблизним розподілом студентів за місцями практики, де 30% припадає на лінгвістичні компанії та 70% – на нелінгвістичні. Не відкидаючи можливість подальшого працевлаштування випускників як одноосібних перекладачів у туристичних агенціях, на виробництвах тощо, виробничу практику у вишах варто було б організувати максимально продуктивно: з ґрунтовним аналізом компетенцій перекладачів, здійсненим насамперед професійними працюючими перекладачами, редакторами, менеджерами. У такому випадку відгуки на роботу студента будуть об’єктивнішими, а висновки за результатами практик такими, що враховуватимуться під час розробки чи оновлення навчальних планів відділень перекладу. На наш погляд, якісно змінити ситуацію змогли б продуктивні та відповідальні практики, що здійснюються на основі системного підходу до взаємовигідної співпраці вишів і лінгвістичних компаній.

Під час розробки рекомендацій слід зважати на те, що процес допідготовки студентів у межах лінгвістичних компаній потребує додаткових зусиль від останніх, а тому рекомендації мають урахувати інтереси обох сторін.

Керуючись міжнародним досвідом [8], для проходження практики можна рекомендувати насамперед лінгвістичні компанії, які відповідають таким критеріям:

- 1) пропонують “повний цикл” виготовлення перекладацького продукту;
- 2) готові підтримувати якісний “зворотний” зв’язок із вишами.

Зважаючи на недостатній рівень соціальної відповідальності перекладацької індустрії України та незначну кількість компаній “повного циклу” на сучасному етапі можливим варіантом могла б стати дистанційна практика на базі таких компаній.

Зі свого боку лінгвістичні компанії зацікавлені в такому:

- 1) залучення до своїх лав найкращих випускників перекладацьких відділень;
- 2) оптимізація часу та фінансових витрат на професійне вдосконалення працівників;
- 3) налагодження постійної взаємодії між індустрією й університетами (професійні консультації, спільні проекти тощо).

Системний підхід до взаємовигідної співпраці вишів і перекладацької індустрії сприяє підвищенню рівня підготовки фахівців із перекладу та зрештою їхньої конкурентоспроможності на ринку перекладацьких послуг.

Література

1. Кокнова Т. А. Сучасний досвід формування професійних якостей в майбутніх перекладачів. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки 13 (2) (2013): 210-216.
2. Левицька Н. В. Зміст та пріоритети професійної підготовки перекладачів в університетах Німеччини. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету 6 (2012): 92-95.
3. Мартинюк О. В. Проблеми професійної підготовки перекладачів у педагогічних дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців [Електронний ресурс]. Народна освіта: електронне наукове фахове видання. – 2011.– Вип 3.15: 2011-3.
4. Шупта О. В. Формування готовності до професійної творчої діяльності майбутніх перекладачів. – Тернопіль, 2005. – 242 с.
5. Bondarenko O. Computer-Aided Tools (CAT) Literacy at Ukrainian Universities: Practices of Implementation. – Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – Вип. 146. – С. 648–650.
6. CAT for Grad. Режим доступу: <http://cat.chocandtalk.com/>
7. Developing Technological Competence In Translation Curricula – Best Practices. Режим доступу: <https://webcast.ec.europa.eu/translating-europe-forum-2016-jenk-1>
8. <http://members.elia-exchange.org/>